

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

СЕМИНАР ЗА РОМСКЕ НВО И СТРУЧНУ СЛУЖБУ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Рад у ромским насељима

19. - 21. мај
Ечка

Заштитник грађана је уз подршку Организације за безбедност и сарадњу у Европи (ОЕБС) организовао семинар за представнике ромских невладиних организација у Ловачком дворцу „Каштел“ у селу Ечка. У раду семинара је учествовало двадесет представника ромских невладиних организација и чланице Тима Заштитника грађана за рад у ромским насељима који су разговарали о начинима сарадње приликом рада Заштитника грађана у ромским насељима. Наиме, настојање Заштитника грађана да свој рад приближи Ромима настањеним у сиромашним и неуловним насељима, као и да стекне увид у спровођење мера за унапређење положаја Рома у локалним самоуправама, може се остварити уз пуну сарадњу с партнерима у ромској заједници. Настојећи да такве услове створи и развија Заштитник грађана је организовао семинар на којем је било речи о проблемима сиромаштва, дискриминације, праксе Заштитника грађана и искуствима у вези с унапређењем положаја Рома у нашој земљи у региону.

О значају непосредног рада Заштитника грађана у ромским насељима говорила је Марија Рауш из Високог комесаријата Уједињених нација за људска права (ОХЦХР) која је навела да упркос усвојеној Стратегији за унапређење положаја Рома и пратећим акционим плановима не постоји видно побољшање положаја Рома у Србији. Проблеми са којима се сусрећу Роми и који се деценијама не решавају захтевају активан приступ институција и непосредан рад с грађанима који живе у сламовима и у другим безусловним насељима. Слично виђење проблема Рома и однос према приступу њиховог решавања имао је и Никола Дувњак, представник Организације за безбедност и сарадњу у Европи (ОЕБС) који је истакао да је боље упознавање са институцијом Заштитника грађана значајно за унапређење положаја Рома. Значајан подстрек раду Заштитника грађана представља мишљење Славице Васић из ромског женског центра „Бибија“ која је истакла да је рад Заштитника грађана веома важан за ромску заједницу, посебно због тога што рад Тима Заштитника грађана у ромским насељима представља потпуно нов приступ институција сагледавању и решавању права Рома. Непосредан рад у насељима допринеће већој доступности Заштитника грађана и јачању поверења Рома у рад институција.

Проблеми дискриминације и непримењивање Стратегије за унапређење положаја Рома и акционих планова најчешће се наводе као препреке пуном остваривању људских права Рома и решавања њихових социо-економских проблема. О томе су говорили и проф. др Љубица Ђорђевић (Центар за истраживање етничитета) и др Горан Башић, заменик Заштитника грађана који су истакли да се са дискриминацијом Роми суочавају у свим друштвеним делатностима – образовању, запошљавању, остваривању људских и грађанских права у здравственим и социјалним институцијама. Предузете мере нису довољне да би ублажиле последице дискриминације, а етничка дистанца према Ромима је судећи према нападима на њих, све чешћем испољавању расизма и друштвеним отпорима да се примене неке од државних мера унапређења њиховог положаја, све израженија. Признавање статуса националне мањине и формирање мањинске самоуправе није до сада значајније допринело побољшању положаја сиромашних Рома. Такође је истакнуто да је рад државних, покрајинских и локалних канцеларија, савета и других тела задужених за спровођење програма унапређења положаја Рома је у сенци скупих и нерационалних конференција, састанака, као и неспроведених обавеза. Настojeћи да допринесе да се такво стање превазиђе и јавна управа оснажи своје ресурсе за унапређење положаја сиромашних, посебно Рома, као друштвене групе која се једина суочава са структурним сиромаштвом, Заштитник грађана ће доносити одговарајуће препоруке и предузимаће друге мере из своје надлежности.

Чланице Тима Заштитника грађана за рад у ромским насељима којим руководи Гордана Стевановић помоћница Генералног секретара Заштитника грађана, су учествујући у раду семинара указале на опште надлежности Заштитника грађана, али и на специфичан приступ Тима проблемима запошљавања, образовања, становања и здравствене заштите

Рома, дискриминације и статуса повратника по уговорима о редмисији. О поменутиим питањима говориле су чланице Тима Заштитника грађана за рад у ромским насељима Јабланка Табаш, Наташа Миљковић, Јелена Унијат и Горица Чолић. Дискусија која је обележила тродневни рад је указала да су од посебног интереса за Рома решавање следећих питања:

- Пун приступ образовању
- Решавање проблема односа инклузивног образовања и посебног права на школовање на матерњем ромском језику
- Мали број уписане деце у школе, као и мали број оних који заврше школу
- Сегрегација у школама, просторном планирању
- Структурно сиромаштво и свеопште лоши услови живота
- Дискриминација послодаваца при запошљавању
- Дискриминација у образовном систему
- Дискриминација на радном месту
- Неповољан и недефинисан положај ромских координатора, педагошких асистената и здравствених медијаторки
- Неквалификованост Рома и мала могућност доквалификације
- Недовољна информисаност о могућствима запошљавања
- Недоступност и страх од институција
- Непознавање права и карактера државних мера унапређења положаја Рома
- Делимична доступност примарној здравственој заштити али не и другим облицима
- Занемаривање од стране социјалних служби
- Лоши услови становања
- Потреба очувања језика и културе
- Заштита националног идентитета
- Одржавање од ромског идентите услед дискриминације
- Питање функционисања Националних савета (Законом о националним саветима уведена политизација мањинске самоуправе)
- Потреба децентрализације Националних савета ради ефикаснијег функционисања

Дискусија је допринела томе да су се саговорници сагласили да би држава требало да осмисли модел мултикултуралности примерен својој етничкој и друштвеној стварности. У таквом мултикултуралном окружењу створили би се услови за јачање ромске културе и традиције и омогућило би се повезивање већинске културе са ромском и осталим мањинским културама. То је друштвени предуслов социјално економске подршке интеграције Рома и почетак реалног сагледавања начина превазилажења проблема које је настало дуготрајним животом Рома у сиромаштву које има обележја структурног феномена.

Рад Заштитника грађана у ромским насељима, непосредан контакт с сиромашнима и пружање непосредне помоћи у вези с остваривањем људских и мањинских права и мере које Заштитник грађана намерава да предузме у вези с јачањем капацитета јавне управе требало би да допринесу процесу јачања економско-социјалног и културног положаја Рома. Сарадња и активно укључивање ромских НВО, ромских координатора, Националног савета ромске националне мањине и других организација и појединаца је добро дошло и представља одговорни приступ свих према решавању основних људских права.